

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๘ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายสมศักดิ์ เหลืองอร่าม
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๘๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลป่าหวาย
อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โทรศัพท์ ๐๘๑ ๗๐๔๗๑๐๑
Facebook - Line -
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๔๖
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๗
สถานบันการศึกษา โรงเรียนมัธยมเขสสามร้อยยอด
คณะ/สาขาวิชา -
๖. อาชีพปัจจุบัน
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่น
นอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก พืชผัก น้ำเต้า ถั่วฝักยาว บวบงู ตะไคร้
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
- ปลูกพืชผักหมุนเวียน ได้แก่ น้ำเต้า ถั่วฝักยาว บวบงู ตะไคร้ ในพื้นที่ ๒ ไร่
(ใน ๑ ปี จะปลูกผัก ประมาณ ๓ รอบการผลิต)
๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย
- ฐานเรียนรู้ที่ ๑ ดินอุดมสมบูรณ์ จุดสาธิตการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์
- ฐานเรียนรู้ที่ ๒ สารชีวภัณฑ์ จุดสาธิตการทำสารชีวภัณฑ์ พร้อมทั้งป้ายแสดงส่วนผสม
- ฐานเรียนรู้ที่ ๓ การเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก
- ฐานเรียนรู้ที่ ๔ การเผาถ่านและน้ำส้มควันไม้ จุดสาธิตการเผาถ่าน และการเก็บน้ำส้มควันไม้

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

- หลักสูตรหลัก ได้แก่ การลดต้นทุน การพัฒนาคุณภาพผลผลิต/การจัดทำมาตรฐานการผลิต การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช ความรู้ด้านการเกษตรทั่วไป เป็นต้น
- หลักสูตรบังคับ ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน และการจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

- หลักสูตรบังคับ ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ และการจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

- หลักสูตรเสริม ได้แก่ องค์การเกษตรกร / วิสาหกิจชุมชน

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนำจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. อำเภอสวนผึ้ง คือ การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืชด้วยสารชีวภัณฑ์ โดยเกษตรกรจะนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาทดลองใช้กับแปลงของตนเองก่อน เมื่อพบว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ จึงนำองค์ความรู้มาถ่ายทอดต่อ มีการทำป้ายองค์ความรู้อธิบายโดยละเอียด ผู้สนใจสามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย อาทิเช่น น้ำต้มกะทิสมุนไพรรไล่แมลง ข้อดีคือ สามารถเตรียมและใช้ฉีดพ่นได้เลยทันที

น้ำต้มกะทิสมุนไพรรไล่แมลง

วัสดุอุปกรณ์

๑. น้ำกะทิ	๑ กิโลกรัม	๖. สบู่ดำ	๒๐๐ กรัม
๒. พริกหอม	๒๐๐ กรัม	๗. ยาสูบ	๑๐๐ กรัม
๓. ใบสาบเสือ	๒๐๐ กรัม	๘. น้ำเปล่า	๑ ลิตร
๔. ใบสะเดา	๒๐๐ กรัม	๙. หม้อต้ม	
๕. ใบน้อยหน่า	๒๐๐ กรัม	๑๐. เตาไฟ	

วิธีการ

๑. นำส่วนผสมทุกอย่างหั่นหรือสับให้เล็กลง แล้วนำไปใส่ในหม้อต้ม
๒. ใส่ น้ำกะทิ ๑ ลิตร และน้ำเปล่า ๑ ลิตร ในหม้อต้ม
๓. ต้มส่วนผสมทุกอย่างรวมกันจนน้ำเดือด เมื่อน้ำเดือดแล้วต้มไปอีก ๑๐ นาที ตั้งทิ้งไว้ให้เย็น
๔. เมื่อเย็นแล้วกรองกากออกและนำไปใส่ขวด สามารถเก็บไว้ใช้ได้นาน ๖ เดือน

อัตราและการนำไปใช้

- ผสมน้ำต้มกะทิสมุนไพรรต่อน้ำอัตราส่วน ๕๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร และฉีดพ่นต้นพืชเพื่อไล่แมลงศัตรูพืช เช่น เพลี้ย หนอน

ภาพแสดงกิจกรรมการทำน้ำต้มกะทิสมนไพรไล่แมลง

**** น้ำต้มกะทิสมนไพร** เป็นสูตรที่สามารถต้มแล้วนำไปใช้ได้เลย ไม่ต้องรอหมักเหมือนน้ำหมักสูตรอื่นๆ ทำให้เกษตรกรสามารถนำไปใช้ป้องกันกำจัดแมลงได้ทันที อีกทั้งมีการประยุกต์ใช้น้ำกะทิ โดยกะทิที่ใส่ลงไปเมื่อต้มจะมีความมัน เปรียบเสมือนสารจับใบ ทำให้น้ำต้มกะทิสมนไพรมีประสิทธิภาพสูงในการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

เพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานเครือข่าย ศพก. ให้เกิดเป็นรูปธรรม ตามคู่มือ ศพก. จึงกำหนดให้มีเวที ศพก. และแปลงใหญ่ ทั้งระดับอำเภอและระดับจังหวัด ทำให้เกิดการประสานการทำงานเครือข่ายด้านการตลาด รวมทั้งองค์ความรู้ต่างๆ โดยมี ศพก. และศูนย์เครือข่าย เป็นฐานเรียนรู้และเป็นแหล่งองค์ความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตลอดจนการบ่มเพาะเกษตรกรที่เข้าเป็นสมาชิก โดยให้คณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ ได้พบปะและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานกันทั้งระดับจังหวัดราชบุรี และระดับอำเภอ

การประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ เกษตรกรต้นแบบ ร่วมกับคณะกรรมการแปลงใหญ่ และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอสวนผึ้ง กำหนด จัดประชุมเพื่อให้คณะกรรมการได้ร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. และแปลงใหญ่ การบริหารจัดการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสรุปผลการดำเนินงาน โดยมีการจัดประชุม ปีละ ๔ ครั้ง ซึ่งทุกครั้งที่คณะกรรมการที่เข้าร่วมประชุมจะได้รับทราบข้อมูลสถานการณ์ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยกันวิเคราะห์สาเหตุและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันในละพื้นที่ ในประเด็นต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น

- มีการรายงานผลการดำเนินงานของ ศพก. ในช่วงที่ผ่านมา แจ้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น และการดำเนินการแก้ไขปัญหา
- มีการรายงานสภาพภูมิอากาศ ปริมาณแหล่งน้ำสำคัญในพื้นที่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่อาจมีผลต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของสินค้าเกษตรในพื้นที่
- แจ้งเตือนความเสี่ยงการเกิดภัยพิบัติ เช่น ภัยแล้ง โรคพืชและศัตรูพืชระบาด ปัญหาและอุปสรรค และการแก้ไขปัญหา แจ้งเตือนภัย และสร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่
- รายงานสถานการณ์การผลิต การเพาะปลูก การตลาด ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข

- ร่วมกันกำหนดแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาดของพืชหรือสินค้าเกษตรหลักในพื้นที่
- ให้ข้อมูลข่าวสารด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ
- รับฟังปัญหาความเดือดร้อน และเรื่องราวเรียนของเกษตรกรในพื้นที่ และวางแผนการดำเนินการแก้ไข
ทั้งนี้เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมด โดยเฉพาะปัญหาด้านการเกษตรพื้นที่ ที่เกินกำลังกว่าจะแก้ไขตนเองในพื้นที่ได้
รายงานต่อคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัดต่อไป

ภาพแสดงกิจกรรมการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ศพก.อำเภอสวนผึ้ง มีการจัดกิจกรรมประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ ทั้งระดับจังหวัด และระดับอำเภอ มีประธาน ศพก. และแปลงใหญ่ จะเข้าร่วมการประชุมเชื่อมโยงฯ ระดับจังหวัด เพื่อรับทราบแนวทางการดำเนินงานร่วมกันในภาพรวมของจังหวัด รวมทั้งนโยบายสำคัญ เพื่อนำมาเป็นแนวทางการดำเนินการของการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับอำเภอ ร่วมกับคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) จะจัดทำในการประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ ที่ประกอบไปด้วย ประธาน ศพก. ตัวแทนเกษตรกรผู้นำทุกตำบล ประธานเครือข่าย ศพก. ตัวแทน young smart farmer ตัวแทน ศบกต. ประธานแปลงใหญ่ ตัวแทนแปลงใหญ่แต่ละกลุ่ม และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอสวนผึ้ง โดยคณะกรรมการจะเสนอแนวทางการพัฒนากลุ่มที่รับผิดชอบ งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน ในปีนั้น หากมีจุดเชื่อมโยงใดสามารถให้เครือข่ายเข้าร่วมได้ กะหนดหมายให้เครือข่ายนั้นๆ ดำเนินการร่วมกัน ทั้งนี้มีการจัดสรุปเป็นแผนพัฒนา ศพก. รายปี

ภาคผนวกที่ 3.3														
แบบฟอร์มแผนการอบรมเกษตรกรของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสวนผึ้ง และ ศูนย์เครือข่าย													แผนอบรมเกษตรกร	
อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ชนิดสินค้า พืชผัก / มันสำปะหลัง														
หลักสูตรการเรียนรู้	จำนวน	งบประมาณ	สถานที่	ไตรมาส 1		ไตรมาส 2		ไตรมาส 3		ไตรมาส 4		เจ้าภาพหลัก		
	(เป้าหมาย (ราย)	(บาท)	จัดอบรม	ค.ค.65	พ.ย.65	ธ.ค.65	ม.ค.66	ก.พ.66	มี.ค.66	เม.ย.66	พ.ค.66		มิ.ย.66	ก.ค.66
หลักสูตรบังคับ														
- หลักสูตรใหม่	30	6,000	เครือข่าย			18								สง.ภชอ.สวนผึ้ง
- เศรษฐกิจพอเพียง							8							
- เกษตรผสมผสาน										10				
หลักสูตรหลัก														
- ถ่ายทอดความรู้เรื่องการพัฒนากุณภาพ ตลาด การบริหารจัดการกลุ่ม (แปลงใหญ่)	32	4,000	ม.4 สวนผึ้ง		25									
การพัฒนาสินค้าเกษตรด้วยการแปรรูปหัตถ์	32	4,000	ม.4 สวนผึ้ง		30									
การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (มันสำปะหลัง)	30	12,000	ม.2 สวนผึ้ง		9									
- จัดกระบวนการเรียนรู้การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (ครั้งที่ 1)	30	3,000	ศรช.ท่ายะ		22									สง.ภชอ.สวนผึ้ง
- จัดกระบวนการเรียนรู้การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (ครั้งที่ 2)	30	3,000	ศรช.ท่ายะ		23									สง.ภชอ.สวนผึ้ง
- วิเคราะห์สถานการณ์และศักยภาพชุมชน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจการใช้ทางการเกษตรที่เหมาะสม ตามวิสัยทัศน์ และวางแผนดำเนินการ	40	6,000	ศทภ.สวนผึ้ง			18					15			สง.ภชอ.สวนผึ้ง
- การจัดการดินปุ๋ยชุมชน (การใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิต)	20	3,600	ศคป.บ.ม.1 ด.ด.น.ท.ท.ท.		7									สง.ภชอ.สวนผึ้ง

ภาพแสดงตัวอย่างแผนและแนวทางการพัฒนา ศพก. และแปลงใหญ่ อำเภอสวนผึ้ง

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นายสมศักดิ์ เหลืองอร่าม หรือ “ลุงต๋อย” ประธาน ศพก. เดิมโตมากับการทำเกษตรตั้งแต่รุ่นพ่อและแม่ แม้จะมีการย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มายังอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ก็ยังคงทำการเกษตรมาอย่างต่อเนื่อง และจากการที่ลุงต๋อยเป็นคนใจดีจึงมีเพื่อนและคนรู้จักเป็นจำนวนมาก การได้พบปะพูดคุยกันทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่างๆ เสมอ ลุงต๋อยเป็นคนที่เปิดรับสิ่งใหม่ๆ จึงได้นำมาลองปฏิบัติด้วยตนเอง และปรับใช้ให้เข้ากับพื้นที่เมื่อเห็นผล จึงนำไปบอกต่อให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ ทำให้ลุงต๋อยเป็นที่รู้จักในการทำเกษตรในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง ซึ่งนอกจากองค์ความรู้จากเกษตรกรด้วยกัน ลุงต๋อยยังเปิดใจรับกับการหาความรู้ใหม่จากหน่วยงานต่างๆ นำหลักวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมมาปรับใช้กับการเกษตรในชุมชน จนเกิดผลสำเร็จ เช่น การใช้ปุ๋ยสั่งตัด การทำน้ำส้มควันไม้ เป็นต้น

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

วิธีการทำเกษตรแบบดั้งเดิม ที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างขาดความรับผิดชอบ เช่น การใช้ปุ๋ยและพลังงาน ประกอบกับการขาดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีให้แก่เกษตรกร เป็นผลให้สิ่งเหล่านี้ได้เพิ่มความท้าทายที่ต้องเผชิญ การสิ้นเปลืองน้ำโดยไม่จำเป็น การใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงมากเกินไป ทำให้สารพิษซึมลงไปในดินและแหล่งน้ำทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรและเคลื่อนไปสู่อนาคตที่ยั่งยืน จึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการเกษตร โดยเริ่มใช้เทคนิคใหม่ เช่น GPS, การตรวจสอบสภาพดิน, สภาพอากาศและการทำแผนที่แหล่งน้ำและ IoT (Internet of Things)

เป็นต้น เทคโนโลยีเหล่านี้ช่วยให้ภาคการเกษตรเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีผลกำไรปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีการเกษตรที่เปลี่ยนแปลงไปได้เปิดมุมมองใหม่ของการเกษตรกรรมนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของผลผลิตในพื้นที่เกษตรกรรมและที่สำคัญมากคือการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทุกวันนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่มีอยู่ในทุกด้านเพื่อให้เกษตรกรใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ลดการเผา ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มมูลค่าให้ผลผลิต สามารถนำมาใช้ปรับปรุงบำรุงดินและจำหน่ายสร้างรายได้อีกทางให้กับเกษตรกร หลักวิชาการที่นำมาปรับใช้คือการเลือกวัสดุในการนำมาทำปุ๋ย ควรเป็นวัสดุที่หาง่ายในแปลงเกษตรหรือในพื้นที่ย่อยสลายง่าย เช่น ฟางข้าว หญ้า ส่วนต่างๆของมันสำปะหลัง ใบอ้อย แถ่ผักต่างๆ เมื่อนำมาทำปุ๋ยอินทรีย์จะให้ธาตุอาหารแก่พืชในปริมาณสูง หรืออาจเป็นวัสดุที่ย่อยสลายยาก เช่น ขี้เลื่อย แกลบ กากอ้อย ขุยมะพร้าว ซึ่งเมื่อเป็นปุ๋ยอินทรีย์จะให้ธาตุอาหารหลักต่ำกว่าแต่ให้สารปรับปรุงดินมากกว่าจากปุ๋ยหมักที่ย่อยสลายง่าย ส่งผลดีต่อพืชในระยะยาว การทำปุ๋ยอินทรีย์อาจใช้วัสดุหลายชนิดรวมกัน ใช้ทั้งวัสดุย่อยสลายง่ายและง่ายร่วมกันวิธีนี้จะทำให้ระยะเวลาในการย่อยสลายสั้นลงกว่าการใช้เพียงวัสดุย่อยสลายยาก ทำให้ได้ปุ๋ยอินทรีย์ที่มีธาตุอาหารและสารปรับปรุงดิน

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

จากการที่เกษตรกรต้องพึ่งพาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและการใช้ปุ๋ยเคมีเป็นจำนวนมาก ทำให้ดินเสื่อมสภาพ เกิดการชะล้างพังทลายของดิน ผลผลิตทางการเกษตรมีแนวโน้มลดลง สวนทางกับราคาสารเคมีและปุ๋ยเคมี ทำให้เกษตรกรยุคนี้จำเป็นต้องปรับตัวและหันกลับมาใช้อินทรีย์วัตถุ เพื่อเป็นการปรับปรุงบำรุงดินและลดต้นทุนการผลิต “ลุงตุ่ย” จึงได้พยายามส่งเสริมการผลิตสารชีวภัณฑ์ และการใช้ปุ๋ยหมัก โดยเฉพาะการใช้น้ำส้มควันไม้ เนื่องจากปกติจะมีการเผาถ่านอยู่แล้ว ดังนั้นการต่อเติมท่อเพื่อดักควันเพื่อทำการควบแน่นเป็นหยดน้ำจึงไม่ใช่เรื่องยาก น้ำส้มควันไม้ที่ได้จะเป็นของเหลวสีน้ำตาลใส มีกลิ่นควันไม้ ส่วนประกอบส่วนใหญ่จะเป็นกรดอะซิติก (กรดต่ำๆ) เมื่อตั้งน้ำส้มควันไม้ที่ได้ทิ้งไว้ในภาชนะประมาณ ๓ เดือน ในที่ร่ม น้ำส้มควันไม้จะตกตะกอนและแยกตัวออกเป็น ๓ ชั้น คือ น้ำมันเบา (ลอยอยู่ชั้นแรก) น้ำส้มควันไม้ และน้ำมันทาร์ (ตกตะกอนอยู่ด้านล่าง) “ลุงตุ่ย” จึงทำการแยกเฉพาะชั้นกลาง = น้ำส้มควันไม้ นำมาใช้ประโยชน์ต่อไป

น้ำส้มควันไม้มีสารประกอบต่างๆ มากมาย เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางการเกษตรจะมีคุณสมบัติ เช่น เป็นสารปรับปรุงดิน สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และสารเร่งการเติบโตของพืช นอกจากนี้ มีการนำน้ำส้มควันไม้ไปใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรม เช่น ใช้ผลิตสารดับกลิ่นตัว ผลิตสารปรับผิวนุ่ม ใช้ผลิตยารักษาโรคผิวหนัง เป็นต้น เนื่องจากน้ำส้มควันไม้มีความเป็นกรดสูง ดังนั้นก่อนที่จะนำไปใช้ควรเจือจางให้เกิดสภาพที่เหมาะสม

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การทำกองปุ๋ยหมักแบบไม่พลิกกอง คือ เทคโนโลยีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่อาศัยหลักการพาความร้อน (Chimney Convention) และการย่อยสลายของจุลินทรีย์แบบใช้ออกซิเจน (Aerobic Decomposition) ทำให้ไม่

ต้องพลิกกลับกอง ลดการใช้แรงงานและระยะเวลาในการผลิตปุ๋ย และปุ๋ยที่ได้มีคุณภาพสูง หัวใจของการทำปุ๋ยหมักมีออกซิเจน มีความชื้น มีจุลินทรีย์ ในกองปุ๋ยต้องมีสัดส่วน คาร์บอน (มีในเศษพืช) และไนโตรเจน (มีในมูลสัตว์) ที่เหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์

สัดส่วนในกองปุ๋ยหมักที่ใช้ คือ เศษพืช ๓ ส่วน มูลสัตว์ ๑ ส่วน ทำการขึ้นกองปุ๋ยหมัก เกลี่ยเศษพืชในจุดที่กำหนด สลับเป็นชั้นๆ ระหว่างเศษพืชและมูลสัตว์ หลังจากนั้นหมักรดน้ำกองปุ๋ยสม่ำเสมอ แต่ระวังอย่าให้มากเกินไป ทุกๆ ๑๐ วัน ใช้ท่อพีวีซีหรือไม้ แทงกองปุ๋ยเป็นจุดๆ เพื่อกรอกน้ำ ดึงไม้ออกและปิดรูกองปุ๋ยป้องกันการสูญเสียความร้อนในกองปุ๋ย ทำเช่นนี้ประมาณ ๒-๓ เดือน ก็สามารถนำปุ๋ยหมักมาใช้ได้

ข้อมูลของการกองปุ๋ย กระบวนการย่อยสลายอินทรีย์วัตถุของจุลินทรีย์จะคายความร้อน ทำให้อากาศในกองปุ๋ยร้อนและลอยตัวสูงขึ้น อากาศภายนอกที่เย็นกว่าจะไหลเวียนเข้าไปแทนที่อากาศร้อนในกองปุ๋ย เรียกว่า การพาความร้อน

ปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตได้ อุดมไปด้วยอินทรีย์วัตถุ ธาตุอาหารหลัก ธาตุอาหารรอง และจุลธาตุที่พืชต้องการ ปริมาณการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการเพาะปลูกคือ ๓,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ขึ้นอยู่กับสภาพดิน

ภาพแสดงเทคโนโลยีทางการเกษตรด้วยวิธีน้ำส้มควันไม้ และการทำปุ๋ยอินทรีย์

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) บวบงู	พื้นที่ปลูกจำนวน	๑	ไร่
๑.๒) น้ำเต้า	พื้นที่ปลูกจำนวน	๑	ไร่
๑.๓) ตระไคร้	พื้นที่ปลูกจำนวน	๒	งาน

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลานิล จำนวน ๑๐๐ ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ไม่มี ชนิด ประกอบด้วย

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ไม่มี ชนิด ประกอบด้วย

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า พืชผัก มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) บวบงู	เป็นเงิน	๘,๐๐๐ บาท/ไร่
๑.๒) น้ำเต้า	เป็นเงิน	๘,๐๐๐ บาท/ไร่
๑.๓) ตะไคร้	เป็นเงิน	๕,๐๐๐ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต		๒๑,๐๐๐ บาท/ไร่
รายได้		๒๐๐,๐๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ บวบงู หรือ น้ำเต้า

เฉลี่ยรายได้วันละ ๑,๐๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ตะไคร้

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๒,๐๐๐ บาท/สัปดาห์

ภาพแสดงกิจกรรมด้านการเกษตรแต่สร้างรายได้ให้กับครอบครัวเกษตรกรต้นแบบ

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. การเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน นับว่า “ลุงตุ้ย” คือ ครู หรือปราชญ์ ด้านการทำปุ๋ยหมักและสารชีวภัณฑ์ คนหนึ่งของ ชุมชน เป็นผู้รู้จริงในงานของตนเอง ศึกษาความรู้อยู่เสมอ มีแปลงเรียนรู้ที่สามารถศึกษาได้จริง ทำให้คนในชุมชน มองว่า ศพก. อำเภอสวนผึ้ง คือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนอย่างแท้จริง

๒. เป็นแหล่งสร้างสรรค์นวัตกรรมและภูมิปัญญา จะเห็นว่าการทำการเกษตรของ “ลุงตุ้ย” มีการนำนวัตกรรมเกษตร และเทคโนโลยี รวมถึงภูมิปัญญามาปรับใช้ภายในแปลงได้อย่างลงตัว

๓. การเป็นแหล่งที่ให้บริการด้านการเกษตร การเป็นผู้แจ้งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร การประสานงานกับผู้ใหญ่บ้าน ในชุมชนตลอดเวลา ด้วยเพราะเป็นจิตอาสา ใครมาขอร้องอะไรก็ทำให้หมด รวมถึงการเป็นอาสาสมัครเกษตร ทำให้ศูนย์เรียนรู้แห่งนี้ ประสบความสำเร็จในด้านการเป็นแหล่งแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ

๔. การเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตให้ได้มาตรฐาน จะเห็นว่าภายในศูนย์เรียนรู้แห่งนี้ได้รับรองมาตรฐาน Gap ข้าว และ ปลา รวมถึง ได้รับรองมาตรฐานฟาร์ม สำหรับการเลี้ยงไก่ไข่

๕. ประสบความสำเร็จในด้านของความยั่งยืน ด้วยเป็นศูนย์ที่ดำเนินงานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบ่งพื้นที่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อลดความเสี่ยงด้านการตลาด ทำให้ศูนย์เรียนรู้แห่งนี้สามารถ อยู่ได้ด้วยตนเอง เกิดความยั่งยืนในพื้นที่ ด้วยระบบพึ่งพาอาศัยกันในแต่ละกิจกรรม ทำให้สามารถเป็นต้นแบบด้านการทำเกษตรแบบผสมผสาน บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

ภาพแสดงกิจกรรมด้านการเกษตรในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสวนผึ้ง

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ในยุคนี้การเกษตรถือว่าเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก มีพื้นที่เกษตรกรรมอยู่ทั่วทุกตำบลในอำเภอสวนผึ้ง และมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญหลายชนิด แต่ในระหว่างการผลิต เกษตรกรต้องเผชิญกับปัญหาศัตรูพืช ทั้งโรค แมลง และวัชพืช ซึ่งบางฤดูกาลอาจพบการระบาดของรุนแรงและสร้างความเสียหายให้ผลผลิตเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชนานานมากเช่นเดียวกัน และเมื่อใช้ต่อเนื่องเป็นเวลานานจะส่งผลให้เกิดการดื้อยา มีสารพิษตกค้างในผลิตภัณฑ์ และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกร รวมถึงปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม เป็นอันตรายต่อทั้งคน สัตว์ ระบบนิเวศ และกระทบต่อการทำเกษตรในระยะยาว

การใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชจะส่งผลดีในหลายด้าน ทั้งช่วยลดการใช้สารเคมีในแปลงเกษตร ลดสารเคมีตกค้างในผลิตภัณฑ์ ลดการนำเข้าผลิตภัณฑ์เคมีจากต่างประเทศ ไม่พบปัญหาแมลงศัตรูพืชดื้อต่อชีวภัณฑ์ ที่สำคัญคือมีความปลอดภัยต่อมนุษย์ สัตว์ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สอดรับกับนโยบาย BCG Economy Model ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

สุขภาพของดินคือความสามารถอย่างต่อเนื่องของดินในการทำหน้าที่เป็นระบบนิเวศที่มีชีวิตที่มีความสำคัญต่อพืช สัตว์ และคน ปุ๋ยหมักเป็นวัสดุปรับปรุงดินที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพของดิน โดยปรับปรุงคุณสมบัติทางกายภาพ เคมี และชีวภาพของดิน

ปุ๋ยหมักเป็นแหล่งของอินทรีย์วัตถุซึ่งให้สารอาหารและโครงสร้างแก่ดิน อินทรีย์วัตถุในดินช่วยสร้างมวลรวมของดินที่มั่นคง ซึ่งทำให้ดินมีรูพรุนมากขึ้นและทำให้ดินต้านทานการแพร่กระจายโดยลมและฝนได้ดีขึ้น ซึ่งจะ

ช่วยยับยั้งการพังทลายของดิน ความพรุนของดินที่เพิ่มขึ้นและความหนาแน่นที่ลดลงทำให้น้ำซึมผ่านได้ น้ำซึมผ่านได้ และอากาศในดินดีขึ้น ช่วยให้ดินดูดซับและกักเก็บน้ำได้มากขึ้น และมีพื้นที่ให้รากเจริญเติบโตและให้สิ่งมีชีวิตในดินได้เคลื่อนไหวและหายใจ

การใช้ปุ๋ยหมักยังมีประโยชน์ต่อเคมีของดินด้วย โดยช่วยปรับค่า pH ของดินให้คงที่และเพิ่มสารอาหารเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ปุ๋ยหมักประกอบด้วยธาตุอาหารหลักและธาตุอาหารรองที่จำเป็นต่อพืช ได้แก่ ไนโตรเจน (N) ฟอสฟอรัส (P) และโพแทสเซียม (K) สารอาหารเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในรูปอินทรีย์ที่ปลดปล่อยช้าซึ่งมีแนวโน้มน้อยกว่าที่จะไหลออกและก่อให้เกิดมลพิษในแหล่งน้ำเมื่อเปรียบเทียบกับปุ๋ยอนินทรีย์ การใช้ปุ๋ยหมักสามารถช่วยให้ดินรักษาสารอาหารไว้ได้และรักษาค่า pH ของดินให้ใกล้เคียงค่ากลาง ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการดูดซึมสารอาหารของพืช

นอกจากนี้ ปุ๋ยหมักยังช่วยเพิ่มปริมาณคาร์บอนอินทรีย์ในดินด้วยการเพิ่มปริมาณคาร์บอนโดยตรงและเพิ่มผลผลิตของพืช ซึ่งในทางกลับกันจะเพิ่มปริมาณคาร์บอนผ่านรากและเศษซากพืช ในที่สุด ปุ๋ยหมักยังมีประโยชน์ต่อชีววิทยาของดินด้วยการเพิ่มความหลากหลายและความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งมีชีวิตในดินที่มีประโยชน์ซึ่งกินคาร์บอนอินทรีย์ในดินและทำให้พืชสามารถใช้ประโยชน์จากสารอาหารได้

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เรื่อง ลดต้นทุนการผลิต เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน เกษตรกรที่เรียนรู้จาก ศพก. สามารถนำความรู้ไปปรับใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิตได้. มีกิจกรรมเพิ่มรายได้ จากการพัฒนาองค์ความรู้ต่างๆ ศพก. ช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพสินค้า. เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิต ศพก. ช่วยให้เกษตรกรใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเหมาะสม ลดการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี. พร้อมทั้งส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ศพก. ช่วยให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม.

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก. ถูกใช้ เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการแปลง และเทคโนโลยีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ต้นแบบในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่ และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหา และเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่. โดยสามารถติดต่อขอใช้สถานที่ได้ทั้งจากเกษตรกรต้นแบบโดยตรง หรือผ่านสำนักงานเกษตรอำเภอสวนผึ้งก็ได้

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

เป็นอีกหนึ่งจุดที่เกษตรกรในพื้นที่สามารถขอคำปรึกษาด้านการเกษตรได้ นอกเหนือจากการเดินทางมาสำนักงานเกษตรอำเภอสวนผึ้ง “ลุงตุ้ย” ยินดีและพร้อมให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ให้กับผู้ที่สนใจเสมอ โดยมีการให้คำปรึกษา แนะนำ ตอบข้อซักถาม การร้องเรียน ร้องทุกข์ ผ่านช่องทางการให้บริการต่าง ๆ อาทิเช่น หนังสือ การประสาน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ข้อกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและกระทรวงเกษตรและ

สหกรณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ของสำนักงาน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และผู้ที่สนใจ

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

แนวทางการปฏิบัติงานในการให้คำปรึกษา แนะนำ ตอบข้อซักถาม การร้องเรียน ร้องทุกข์ ผ่านช่องทาง การให้บริการต่าง ๆ อาทิเช่น ศูนย์บริการประชาชน หนังสือ การประสาน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ข้อกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งนี้ สำนักจัดการปฏิรูปที่ดินในฐานะ เลขานุการคณะทำงานศูนย์แก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน ตามคำสั่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ ๖๕๑/๒๕๖๔ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานศูนย์แก้ไขปัญหา เรื่องร้องเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน สั่ง ณ วันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔ จึงได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานแก้ไขปัญหา เรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ฉบับนี้ขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ของสำนักงาน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และผู้ที่สนใจ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

มีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และนวัตกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ผ่านเกษตรกรต้นแบบ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ องค์ความรู้เหล่านี้ครอบคลุมทั้งด้านการผลิต การตลาด การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการสร้างมูลค่าเพิ่ม ทั้งนี้มีวิธีการขยายองค์ความรู้สู่เกษตรกร

- จัดกิจกรรมการอบรมและฝึกอบรม ตามหลักสูตรที่ “ลุ่มตุ่ย” ถนัด เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้และพัฒนา
- มีเวทีให้เกษตรกรได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้จากกันและกัน
- การใช้สื่อต่างๆ เช่น หนังสือ วิทยุ และอินเทอร์เน็ต เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่เกษตรกร

ตัวอย่างองค์ความรู้ที่สามารถขยายสู่เกษตรกร คือ เทคนิคการเพาะปลูก การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเพาะปลูก เทคนิคการจัดการน้ำ เทคนิคการป้องกันศัตรูพืชและโรค เป็นต้น

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ “ลุ่มตุ่ย”มีส่วนร่วมของชุมชน จากการทำงานร่วมกันระหว่างบุคคล กลุ่ม หรือชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหา แก้ไขปัญหาด้านการเกษตร สร้างความสัมพันธ์ แบ่งปันข้อมูล และรวบรวมข้อมูลเพื่อให้แน่ใจว่ามุมมองและความต้องการของชุมชนได้รับการพิจารณาในกระบวนการตัดสินใจ กับหน่วยงานราชการในพื้นที่ อาทิเช่น วัดทุ่งแหลม โรงเรียนธรรมศาสตร์ – จุฬา และ องค์การบริหารส่วนตำบล อย่างสม่ำเสมอ

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

เป็นตัวแทนคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับอำเภอ เข้าร่วมการประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงาน คณะกรรมการ ศพก. ระดับจังหวัด เพื่อรับฟังและชี้แจงปัญหาด้านการเกษตรทั้งในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง และอำเภออื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการพัฒนาความเข้มแข็งแก่เกษตรกรในด้านต่างๆ ในแนวทาง

เดียวกัน และนำแนวทางเหล่านี้มาสานต่อวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับอำเภอ เพื่อการช่วยเหลือ ดูแล ด้านการเกษตร ในระดับอำเภอต่อไป

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน “ลุงต๋อย” กล่าวว่า ตนเองเริ่มต้นทำการเกษตร ปลูกผักพื้นบ้านเล็กน้อย แต่เนื่องจากรายได้ไม่เพียงพอกับการใช้จ่ายในครัวเรือน จึงปรับเปลี่ยนวิธีคิดจากการเชิงเดี่ยว เป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และได้พัฒนามาเรื่อย ๆ จนจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศพก. อำเภอสวนผึ้ง จนกระทั่งมี ศพก. เครือข่าย ในปัจจุบัน และวางแผนพัฒนาให้ ศพก. เครือข่ายที่มีความพร้อมทั้งการเกษตรและเทคโนโลยี เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรที่มีพร้อมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร เพื่อช่วยยกระดับการผลิตให้มีคุณภาพและได้รับมาตรฐานอินทรีย์ในพืชชนิดอื่นๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นการตอบสนองความต้องการของตลาดในอนาคต

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสวนผึ้ง ตั้งแต่ปี 2560
- ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชตำบลป่าหวาย ตั้งแต่ปี 2558
- อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ปี 2555 – 2560
- เกษตรกรปราดเปรื่อง “smart farmer”
- อาสาสมัครหมอดิน (สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดราชบุรี)
- บัญชีอาสา / ประมงอาสา
- คณะกรรมการอ้อย

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เป็นผู้มีความพร้อมในการเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม มีความมุ่งมั่น ร่วมกับการใช้เหตุผล มักคิดหาวิธีช่วยเหลือผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดอยู่เสมอ เช่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อาทิเช่น การลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี, การใช้ปุ๋ยอินทรีย์, การอนุรักษ์ดินและน้ำ, การปลูกป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว การทำการเกษตรแบบยั่งยืน ด้วยการการปลูกพืชหลายชนิด,, การไม่ทำลายสิ่งมีชีวิตในดิน, การสร้างวงจรมูลเวียนธาตุอาหาร, การสร้างระบบนิเวศเกษตรที่มีการเกื้อกูลกัน การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรแบบยั่งยืน, การสร้างเครือข่ายเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างความเข้มแข็ง, การทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาการเกษตร

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

คือ การรู้จักปรับตัวตามสถานการณ์, การใส่ใจรายละเอียดของผลผลิต, การมีวินัยในการทำงาน และการไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรค ทำทุกวันให้ดีเพื่อปัจจุบันของเรา และอนาคตของลูกหลานของเรา

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

การถอดองค์ความรู้เป็นหนึ่งในเครื่องมือการจัดการความรู้ที่สำคัญเพื่อสกัดความรู้ที่เป็นแนวคิด ประสบการณ์ วิธีการทำงานของบุคคล ซึ่งเป็นความรู้ที่แฝงเร้น ผ่านระยะเวลาของการสั่งสมมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งผู้ปฏิบัติก็อาจไม่สามารถถ่ายทอดออกมาด้วยตนเองได้ จึงต้องใช้วิธีการตั้งคำถามอย่างเป็นกระบวนการเพื่อเจาะลึกไปถึงวิคิด ก่อนที่จะถึงวิธีการ จึงจะเข้าใจในวิธีปฏิบัติอย่างถูกต้อง การถอดองค์ความรู้ก็ต้องมีความสามารถในการตั้งคำถาม จับประเด็น และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน จึงจะสามารถถอดองค์ความรู้ที่สำคัญและเพื่อนำไปเผยแพร่ต่อไปได้ นอกจากนั้นยังต้องมีทักษะในการเขียนที่ดี เพื่อให้การถ่ายทอดองค์ความรู้เข้าใจง่าย และนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นในเบื้องต้นผู้ถอดองค์ความรู้ต้องทำความเข้าใจในแนวคิด กระบวนการและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อเลือกใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งหลักการเขียนสำหรับถ่ายทอดความรู้นั้นได้อย่างชัดเจน เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

สำนักงานเกษตรอำเภอสวนผึ้ง จึงแต่งตั้งคณะทำงานถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อทำหน้าที่ในการถอดบทเรียน รายชื่อดังนี้

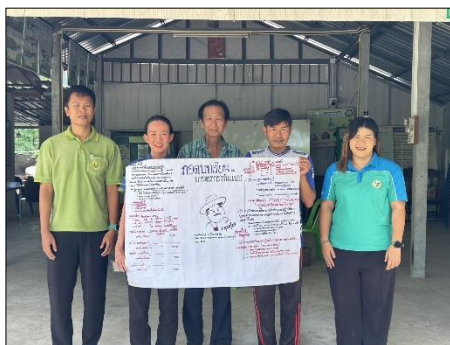
๑. นายราเมศ จำศิลป์	ประธานคณะทำงาน
๒. นางสาวชिरญา เขียนด่าง	คณะทำงาน
๓. นางสาวดวงกมล นามบุศรี	คณะทำงาน
๔. นางสาวพรชนก คงสมโอษฐ์	คณะทำงานและเลขานุการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

สำนักงานเกษตรอำเภอสวนผึ้งเลือกใช้การสัมภาษณ์เกษตรกรต้นแบบ ในการถอดองค์ความรู้เป็นการสอบถามผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เฉพาะทางเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกและองค์ความรู้ที่ซ่อนอยู่ในใจของเกษตรกรต้นแบบ ผ่านการเล่าเรื่องนำเสนอความรู้ผ่านเรื่องราวหรือประสบการณ์จริง เพื่อสร้างความเข้าใจและแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ร่วมกันวิเคราะห์และกันทบทวนการปฏิบัติงานหรือโครงการอย่างเป็นระบบ เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน และบทเรียนที่สามารถนำมาใช้ปรับปรุงการทำงานในอนาคต และการบันทึกความรู้เพื่อรวบรวมและจัดเก็บความรู้จากเกษตรกรต้นแบบและผู้ปฏิบัติงาน เพื่อสร้างฐานข้อมูลความรู้ขององค์กรต่อไป

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

คำถามตามแบบฟอร์มที่ใช้สัมภาษณ์ไม่ชัดเจน เป็นคำถามที่กว้างเกินไป

แผนที่ ศพก.

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.